

ОЗНАКИ ЗАГАЛЬНОКРИМІНОЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ОРГАНІЗОВАНО-ЗЛОЧИННИХ ФОРМУВАНЬ

Любчик В.Б., професор кафедри оперативно-розшукової діяльності ОДУВС, к.ю.н., доцент

Групова та організована злочинність є надзвичайно небезпечним соціально-економічним явищем. Протиправна діяльність злочинних груп створює серйозну загрозу громадській безпеці та правопорядку.

Під організованою злочинністю розуміється сукупність злочинів, що вчиняються у зв'язку з створенням та діяльністю організованих злочинних угруповань[1].

Якщо говорити про результати ліквідації найбільш суспільно небезпечних організованих злочинних формувань, то статистичні дані свідчать про збільшення кількості ліквідованих формувань, а аналіз матеріалів практики свідчить про те, що дані формування не припиняють своєї злочинної діяльності навіть після засудження частини їх учасників.

Саме тому актуальними для співробітників карного розшуку є знання з організації і тактики оперативно-розшукової роботи оперативних підрозділів поліції по боротьбі з груповою та організованою злочинністю.

Першочерговим етапом виявлення організованих злочинних формувань є встановлення ознак, які свідчать про наявність таких формувань на території обслуговування оперативного підрозділу. Такі ознаки залежать, перш за все, від того, в якій «сфері» можуть діяти організовані злочинні угруповання на конкретній території обслуговування, який характер можуть мати злочини, учинювані ними, – загальнокримінальної або економічної спрямованості[2].

Ознаками, що свідчать про наявність на території обслуговування організованих злочинних угруповань загальнокримінальної спрямованості, можуть виступати:

- збільшення кількості вчинення кваліфікованих злочинів певного виду (крадіжок з квартир, грабежів, розбоїв, незаконного заволодіння автотранспортом, убивств на замовлення тощо);
- поява на території обслуговування значної кількості наркозалежних осіб;
- раптове закриття одних підприємств малого й середнього бізнесу та поява на цьому тлі нових, таких, що швидко розвиваються, підприємств аналогічної сфери діяльності;
- розгалуженість нічних клубів «закритого» типу, саун тощо;
- поширення сфери діяльності певних охоронних структур;

- виявлення фактів значної кількості латентних злочинів при відмові потерпілих від надання заяв та повідомлень про них;
- отримання інформації про агресивні групові сутички (кримінальні розбори), також із застосуванням зброї й вибухівки;
- зникнення безвісти осіб з числа підприємців;
- безпосереднє отримання інформації від негласних працівників про наявність на території обслуговування організованих злочинних угруповань або авторитетів кримінального середовища (злочинців у законі).

Ознаками, що свідчать про наявність на території обслуговування організованих злочинних угруповань економічної спрямованості, можуть виступати:

- стрімке збагачення підприємницьких структур неприбуткових напрямів діяльності;
- збільшення кількості фактів поглинання одних підприємств іншими;
- поширення фактів здійснення підприємствами банківських та комерційних операцій з порушенням чинного законодавства;
- виявлення злочинних «схем» незаконного збагачення, відмивання коштів, також із використанням офшорних зон.
- установлення фактів корупційних діянь державних службовців на користь конкретним підприємницьким структурам;
- безпосереднє отримання інформації від штатних і позаштатних негласних працівників про наявність на території обслуговування організованих злочинних угруповань економічної спрямованості тощо.

Джерелами отримання первинної інформації про наявність на території обслуговування оперативного підрозділу організованих злочинних угруповань можуть виступати як особи, так і відповідні документи (матеріальні носії). При цьому їх характер залежить від спрямованості організованого злочинного угруповання – загальнокримінального або економічного[3]. Серед таких джерел необхідно виділити:

- заяви й повідомлення громадян, посадових осіб, громадських організацій;
- публікації в засобах масової інформації;
- запити оперативних підрозділів міжнародних правоохоронних органів та організацій інших держав, а також запити повноважних державних органів, установ і організацій;
- результати проведення працівниками оперативних підрозділів (або іншими особами за його дорученням) оперативно-розшукових заходів (особистий пошук, розвідувальне опитування, оперативний огляд тощо);
- відомості, надані штатними й позаштатними негласними працівниками, про діяльність злочинних угруповань, створення «конвертаційних центрів» по легалізації злочинних доходів;
- вивчення й аналіз різноманітних документів (господарських, медичних тощо), а також документів, складених працівниками контролюючих органів;
- результати документальних перевірок фінансово-господарської діяльності з боку правоохоронних і контролюючих органів.

Література:

1. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
2. Албул С.В., Подобний О.О. Боротьба з організованою злочинною діяльністю, пов'язаною з викраденням людини: Методичні рекомендації. [Албул С.В., Подобний О.О.] – Одеса: ОДУВС, 2010. – 68 с.
3. Водько Н.П. Уголовно-правовая борьба с организованной преступностью. Научно-практическое пособие. – «Юриспруденция». – М., 1999. – 58 с.